

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/115/2016
Identifikačné číslo spisu:	1306226014
Dátum vydania rozhodnutia:	24.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1306226014.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R., bývajúceho v Z., zastúpeného JUDr. Romanom Grigelom, advokátom v Banskej Bystrici, Nad plážou 16, proti žalovanej F., bývajúcej v Z., zastúpenej advokátom JUDr. Miroslavom Mikušom, advokátom v Bratislave, Šoltésovej 2, o 63 775,92 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25 C 53/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. decembra 2015 sp. zn. 6 Co 535/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky

1. o d m i e t a dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. decembra 2015 sp. zn. 6 Co 535/2013, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 10. apríla 2013 sp. zn. 25 C 53/2007-448 vo výroku, ktorým bola žaloba žalobcu zamietnutá.

2. z r u š u j e výrok napadnutého rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. decembra 2015 sp. zn. 6 Co 535/2013, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 10. apríla 2013 sp. zn. 25 C 53/2007-448 ukladajúci žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 46 666,67 eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % od 3. marca 2010; tento rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušuje tiež v súvisiacich výrokoch o súdnom poplatku a náhrade trov konania.

Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I. (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 10. apríla 2013 č. k. 25 C 53/2007-448 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 46 666,67 eur s 9 % úrokom z omeškania od 3. marca 2010 do zaplatenia, do troch dní a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanej zároveň uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok 2 799,50 eur a súdom ustanovenému zástupcovi žalobcu odmenu za zastupovanie 7 989,69 eur, všetko do troch dní. So zvyškom nároku na odmenu za zastupovanie ustanoveného zástupcu žalobcu odkázal na Centrum právnej pomoci. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 22, § 23, §31 ods. 1, 4, § 37 ods. 1, § 451 ods. 1, 2, § 580, § 581 ods. 1, 2, 3, § 724 a § 727 Občianskeho zákonníka, vecne tým, že nebolo sporné, že žalobca spolu s V. a R.

boli podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa na Kanárskych ostrovoch, každý o veľkosti 1/3 a podľa názoru súdu prvej inštancie bola podielovou spoluvlastníčkou aj žalovaná (manželka M.) z titulu existencie BSM. Žalobca 25. júna 2002 splnomocnil žalovanú na predaj jeho spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti a prevzatiu dohodnutej kúpnej ceny. Vlastnícke právo k nehnuteľnosti bolo prevedené na tretie osoby kúpnu zmluvou z 15. decembra 2003 za kúpnu cenu 140 000,- eur, ktorú prevzala žalovaná spolu so M.. Nebolo tiež sporné, že žalovaná nevydala žalobcovi časť kúpnej ceny pripadajúcej na jeho spoluvlastnícky podiel vo výške 46 666,67 eur. Sporným zostalo, či žalovaná bola oprávnená nevydať žalobcovi hodnotu jeho spoluvlastníckeho podielu z titulu tvrdenej ústnej dohody o započítaní vzájomných existujúcich pohľadávok, uzatvorenej 25. júna 2002 pri udelení plnej moci žalovanej na zastupovanie žalobcu pri predaji nehnuteľnosti. Spornou zostala tiež žalovanou tvrdená pohľadávka vo výške 111 642,43 eur (jej právny dôvod a skutočná výška) a ktorá zložka pohľadávky a v akej výške sa započítava voči pohľadávke žalobcu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovanej sa v konaní nepodarilo hodnoverne preukázať existenciu dohody o započítaní vzájomných pohľadávok, ku ktorej uzavretiu malo dôjsť v ústnej forme pri udelení plnej moci, a pokiaľ by ju žalovaná aj preukázala, neunesla dôkazné bremeno v jej špecifikácii tak, aby splnila podmienku určitosti. Súd dospel k záveru, že k započítaniu nemohlo dôjsť na základe jednostranného úkonu pri podpise plnej moci (25. júna 2002), pretože v tom čase neboli vzájomné pohľadávky splatné. Súd sa stotožnil aj s námietkou premlčania vznesenou zo strany žalobcu, keď mal za to, že žalovaná sa preukázateľne dozvedela o existencii nákladov súvisiacich s predajom nehnuteľnosti, ktoré vyčíslila sumou 60 029,- eur, z toho podiel 1/3 pripadajúci na žalobcu v sume 20 009,66 eur, najneskôr 15. decembra 2003, kedy už mala vedomosť o vzniku výdavkov bezprostredne spojených s predajom nehnuteľnosti, na ktorých vynaložení bol povinný participovať aj žalobca ako jeden z jej spoluvlastníkov, ktorý dátum treba považovať za počiatok plynutia subjektívnej, aj objektívnej premlčacej doby. Keďže v konaní bolo preukázané, že súčasťou splnomocnenia pre žalovanú nebola aj dohoda o započítaní pohľadávok, v zmysle ktorej by bola žalovaná oprávnená neodovzdať žalobcovi jemu prislúchajúci podiel z predaja nehnuteľnosti (1/3 z kúpnej ceny nehnuteľnosti 140 000,- eur), súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 46 666,67 eur a vo zvyšku žalobu zamietol, keď žalobca sa domáhal zaplattenia 63 775,92 eur, avšak súd v tejto časti považoval uplatnený nárok za nedôvodný pre absenciu priamej príčinnnej súvislosti s porušením povinnosti žalovanej. Žalobca si popri žalovanej istine uplatňoval aj úrok z omeškania vo výške 12,5 % ročne z dlžnej sumy od 16. decembra 2003 do zaplattenia, ako dňa nasledujúceho po predaji rodinného domu, ku ktorému došlo 15. decembra 2003. Za kvalifikovanú výzvu na plnenie však súd považoval až žalobu žalobcu, ktorá bola doručená žalovanej 2. marca 2010, v dôsledku čoho 3. marca 2010 sa žalovaná dostala do omeškania so zaplattením priznanej istiny. V súlade s § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. potom patrí žalobcovi úrok z omeškania vo výške 9 % ročne z dlžnej sumy od 3. marca 2010 do zaplattenia, na ktorej úhradu súd zaviazal žalovanú a vo zvyšnej časti uplatneného príslušenstva žalobu zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p., keďže účastníci mali v konaní úspech čiastočný.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu aj žalovanej rozsudkom zo 7. decembra 2015 sp. zn. 6 Co 535/2013 napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil v prvom, vyhovujúcom výroku tak, že žalobu žalobcu zamietol (§ 220 O.s.p.) a v druhom, zamietajúcom výroku, napadnutý rozsudok potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Výrok, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok 2 799,50 eur zrušil a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v sume 13 178,54 eur k rukám advokáta do troch dní. Právne svoje rozhodnutie odvolací súd neodôvodnil, vecne tým, že žalobca bol na základe kúpnej zmluvy z 26. marca 1997 spolu so M. a F. podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti na Kanárskych ostrovoch, každý v pomere 1/3 k celku. V konaní nebolo sporné, že predmetnú nehnuteľnosť spoluvlastníci predali 15. decembra 2003 za sumu 140 000,- eur. Žalovaná pri predaji predmetnej nehnuteľnosti vystupovala len ako splnomocnená zástupkyňa žalobcu na základe plnej moci a keďže odovzdala podiel kúpnej ceny pripadajúci na žalobcu ostatným spoluvlastníkom, podľa názoru odvolacieho súdu sa nemohla bezdôvodne obohatiť. K bezdôvodnému obohateniu došlo len na strane podielových spoluvlastníkov M. a F., ktorí si rozdelili medzi sebou sumu pripadajúcu na žalobcu, proti ktorým však predmetná žaloba nesmeruje. Z dôvodu nedostatku pasívnej legitimácie žalovanej preto rozsudok súdu v jeho vyhovujúcom výroku zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. Odvolací súd ďalej uviedol, že aj v prípade, že by žalovaná bola pasívne vecne legitimovaná,

žalobu by bolo potrebné zamietnuť, pretože skutkové okolnosti (žalobca nezaplatil kúpnu cenu pri kúpe domu, nepodieľal sa na investíciách do prestavby domu, dom užíval výlučne sám, resp. ho prenajímal tretím osobám za odplatu, ostatným spoluvlastníkom nevyplácal podiely z nájomného, neplatil úhrady spojené s užívaním domu a nedoplatky na nich museli zaplatiť ostatní spoluvlastníci, nepodieľal sa na výdavkoch spojených s predajom domu) nasvedčujú pravdivosti výpovedí žalovanej a ostatných spoluvlastníkov, že žalobca sa s nimi pri rokovaní o predaji domu dohodol, že jeho podiel na kúpnej cene si môžu nechať na úhradu dlhov, ktoré má voči nim a takáto dohoda nie je v rozpore so žiadnym ustanovením Občianskeho zákonníka. Uviedol, že žalobu bolo potrebné považovať za nedôvodnú aj preto, že pohľadávky spoluvlastníkov prevyšovali sumu pripadajúcu na žalobcu z predaja nehnuteľnosti. Ako vecne správny potvrdil výrok rozsudku, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu v časti prevyšujúcej sumu 46 666,67 eur s príslušenstvom, keď v tejto časti považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, navrhol ho zmeniť a žalovanej uložiť povinnosť zaplatiť mu sumu 63 775,92 eur s 12,5 % úrokom z omeškania od 16. decembra 2003 do zaplataenia a nahradiť mu trovy konania vo výške 25 763,99 eur z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Podrobne zopakoval skutkový stav vzťahujúci sa na predmet sporu, priebeh doterajšieho konania, prednesy a tvrdenia strán sporu, poprel existenciu dohody o započítaní pohľadávok, zopakoval výpovede svedkov v konaní a poprel existenciu a výšku tvrdenej pohľadávky žalovanej voči nemu. Namietal, že ak odvolací súd žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, vec nesprávne právne posúdil, pretože podľa jeho názoru bezdôvodné obohatenie je záväzkovo-právnym vzťahom, v ktorom osobou povinnou vydať bezdôvodné obohatenie je osoba, ktorá sa bezdôvodne obohatila (žalovaná). Nie je právne významné, čo osoba, ktorá sa bezdôvodne obohatila, s predmetom bezdôvodného obohatenia ďalej urobila, či ho má ešte v dispozičnej sfére alebo už sa nachádza v dispozičnej sfére tretej osoby, pretože prevodom veci sa nezbavuje povinnosti vrátiť bezdôvodné obohatenie; táto povinnosť neprechádza na nadobúdateľa v dôsledku dovŕšenia vecnoprávných účinkov zmluvného prevodu veci. Osoba, na úkor ktorej vzniklo bezdôvodné obohatenie, nemá žiadnu povinnosť sledovať kde skončí majetkový prospech, ktorý mu patrí, a nie je oprávnená tento majetkový prospech vymáhať od ďalších osôb. Uviedol, že pokiaľ odvolací súd tvrdí, že u žalovanej bezdôvodné obohatenie nemohlo vzniknúť z dôvodu, že podiel kúpnej ceny pripadajúci na spoluvlastnícky podiel žalobcu odovzdala ostatným spoluvlastníkom, jeho rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní a poukázal na vykonané dôkazy a vyjadrenia žalovanej, ktoré jednoznačne preukazujú, že žalovaná si ponechala časť zo žalobcovho podielu z predaja domu, a teda nemôžu byť žiadne pochybnosti o jej pasívnej vecnej legitímácii. Za nesprávny považoval aj záver odvolacieho súdu, že v konaní malo byť preukázané, že žalobca uzavrel dohodu s ostatnými spoluvlastníkmi o prenechaní si žalobcovho podielu na kúpnej cene. Poukázal na vykonané dôkazy, z ktorých vyplýva, že žalobca na takúto dohodu nepristúpil a na ustanovenia Občianskeho zákonníka, pre ktoré by údajná dohoda a započítanie boli neplatné (chýbajúca písomná forma, nedošlo k stretu pohľadávok v čase uzavretia dohody, nemožnosť vopred vzdať sa práv, ktoré môžu vzniknúť v budúcnosti). Ak odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia k týmto námietkam uviedol len, že tvrdená dohoda nie je v rozpore so žiadnym ustanovením Občianskeho zákonníka, jeho rozhodnutie považuje za nepresvedčivé a nepreskúmateľné. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, ak odvolací súd dospel k záveru, že k podpísaniu plnej moci zo strany žalobcu nedošlo pod nátlakom a v tiesni.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Stotožnila sa s názorom odvolacieho súdu, že v spore jej nesvedčí výlučná pasívna vecná legitímácia, pretože žalobcov podiel na kúpnej cene neprevzala sama, ale so M., a nikdy s týmto podielom nedisponovala. Žalovaným v spore mal podľa jej názoru byť M. alebo ona spoločne so M., ako osoby, ktoré majú spoločné BSM, do ktorého kúpna cena za predaj domu bola vnesená. Žalobca neuniesol dôkazné bremeno ohľadne výšky škody ktorú si uplatňuje, pretože žalovaná suma predstavuje 1/3 podielu na

predaji domu, avšak nezohľadňuje náklady spojené s predajom. Ich existenciu žalobca uznal a uviedol, že je ochotný sa na nich podieľať, neakceptoval však žalovanou predložené vyčíslenie. Spochybnila pravdivosť výpovede žalobcu a svedka J., ktoré mali preukázať žalobcove tvrdenia ohľadne skutočnej výšky zaplatenej kúpnej ceny domu 26 000 000,- ESP, za ktorú spoluvlastníci dom v roku 1997 kúpili a tiež to, že by sa žalobca na jej zaplatení akoukoľvek čiastkou spolupodieľal. Spochybnila tiež žalobcovo tvrdenie, že plnú moc podpísal pod nátlakom. Uviedla, že nie je pravdou, že by žalobca v čase podpísania plnej moci nemal voči žalovanej žiadny záväzok, pretože spolu so M. uhradila žalobcovi sumu 10 000 000,- ESP v roku 1997. Táto suma mu bola poskytnutá na kúpu domu a na uskutočnenie nadstavby, ktorú však nevykonala. Vydokladovanie zaplatenia týchto súm popiera žalobcovo tvrdenie, že žalovaná svoju pohľadávku nevedela určiť a preukázať. K uspokojeniu pohľadávok (žalovanej a ostatných spoluvlastníkov) malo dôjsť z výťažku z predaja domu a to započítaním podľa § 581 ods. 3 Občianskeho zákonníka, na čom sa spolu so žalobcom pri podpise plnej moci ústne dohodli. Existenciu ústnej dohody o započítaní preukazujú nielen výpovede žalovanej a svedkov, ale aj listinné dôkazy o kúpe, užívaní a následnom predaji domu, z ktorých je zrejmé, že žalobca na ne nevynaložil žiadne finančné prostriedky - tieto dôkazy nasvedčujú, že dohoda o započítaní mala svoju vnútornú logiku, ktorá by riešila vzájomne nevysporiadané vzťahy medzi sporovými stranami a ostatnými spoluvlastníkmi.

5. Dovolanie žalobcu bolo podané 29. decembra 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (424 ods. 1 C.s.p.), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.).

7. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritorneho dovolacieho prieskumu.

8. Dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napr. vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napr. preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)] vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritorný dovolací prieskum.

9. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (por. tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

10. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1, 2 C.s.p. dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (por. § 470 ods. 1 C.s.p.), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 8., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (por. § 470 ods. 2 C.s.p.). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016, účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní, sa v prípade týchto dovolaní nemôžu uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný

[por. tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

11. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (por. § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p.

12. Dovolanie žalobcu smeruje v celom rozsahu proti rozsudku, ktorý má viacero výrokov. Prípustnosť dovolania proti nim posudzoval najvyšší súd samostatne. Najvyšší súd v ďalšom osobitne skúmal prípustnosť dovolania, pokiaľ smeruje proti potvrdzujúcemu výroku rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj prípustnosť a opodstatnenosť dovolania proti zmeňujúcemu výroku.

13. V časti dovolania, ktoré smeruje proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu (ktorým odvolací súd potvrdil výrok súdu prvej inštancie zamietajúci žalobu žalobcu prevyšujúcu sumu 46 666,67 eur s 9 % úrokom z omeškania od 3. marca 2010 do zaplatenia) dovolanie nesmeruje proti výroku, proti ktorému bolo dovolanie prípustné podľa § 238 O.s.p. Dovolanie žalobcu teda v zmysle § 238 O.s.p. nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

14. Pokiaľ žalobca zastáva názor, že v konaní došlo k tzv. inej (v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. neuvedenej) vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolací súd zdôrazňuje, že inou vadou sa rozumie také porušenie procesných predpisov, ktoré mohlo mať vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia. Ide predovšetkým o porušenie procesných práv účastníka, ktoré nemožno podriadiť pod § 237 ods. 1 O.s.p., ale ich dôsledok sa mohol prejaviť na výsledku konania, ktorý je formulovaný vo výroku meritórneho súdneho rozhodnutia. Pri hodnotení konkrétne namietanej vady dovolací súd skúma, či by obsah výroku rozhodnutia bol iný, ak by k predmetnej vade konania nedošlo.

15. „Iná procesná vada“ je síce relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), úspešne však môže byť uplatnená iba v procesne prípustnom dovolaní. Konštantná judikatúra najvyššieho súdu zastáva názor, že takáto vada prípustnosť dovolania nezakladá (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

16. Za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania v tejto časti nebolo možné považovať ani namietané nesprávne právne posúdenie veci; k záveru, že nesprávne právne posúdenie nie je vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. najvyšší súd dospel už dávnejšie vo viacerých rozhodnutiach - por. najmä R 54/2012, ako aj rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014.

17. I keby teda v preskúmvanej veci došlo k dovolateľom namietanej tzv. inej procesnej vade (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, príp. nesprávnemu právnemu posúdeniu veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nezakladalo by to vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu prípustnosť jeho dovolania.

18. V prejednávanej veci by preto v tejto časti bolo dovolanie prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. nenamietal a vady tejto povahy vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku krajského súdu, ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

19. Dovolanie žalobcu proti zmeňujúcemu výroku odvolacieho súdu bolo prípustné v zmysle § 238 ods.

1 O.s.p.

20. Dovolanie žalobcu smerujúce proti zmeňujúcemu výroku vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 C.s.p.) - dovolateľom napadnutý výrok bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

21. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (por. ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k procesnej vade, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

22. Dovolaťel' v dovolaní namieta, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamena ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (por. tiež II. ÚS 76/07).

24. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (por. napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). Ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

25. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016.

26. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva n a nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

27. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

28. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

29. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06).

30. Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (por. nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

31. Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. (príslušné ustanovenie i nasledujúce, účinné v čase rozhodovania odvolacieho súdu - pozn. dovolacieho súdu), ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

32. Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

33. To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry EŠLP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

34. Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

35. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak zo strany súdu došlo k takej interpretácii a aplikácii právnej normy, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

36. Kritériom pre posúdenie (ne)preskúmateľnosti rozhodnutia je splnenie náležitostí odôvodnenia ustanovených zákonom podľa § 157 ods. 2 O.s.p., ktoré ukladá súdu povinnosť podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku a tým preukázať jeho správnosť. Rozhodnutie súdu preto musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie, v ktorom súd logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetlí svoj postup a dôvody svojho rozhodnutia. Pritom sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania

podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav. Súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t. j. musí byť preskúmateľné.

37. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné zdôrazniť to, že pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa. Jeho zmeňujúce rozhodnutie musí preto obsahovať úplné a výstižné zdôvodnenie. Niet v ňom miesta pre dohady a domnienky.

38. Zákomom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.) je nie len formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Tieto požiadavky však napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa.

39. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd mení rozhodnutie súdu prvej inštancie, musí podľa názoru dovolacieho súdu obsahovať zákonné náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., pretože pri zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom, tento súd svojím rozhodnutím nahrádza napadnuté prvoinštančné rozhodnutie. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia preto musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený jednak s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ako aj s poukazom na ním prijaté právne závery a zároveň musí odôvodniť, prečo neprihliadol na ostatné skutočnosti a dôkazy, ktoré počas konania vyšli najavo. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prípade, že rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, nie je z neho zrejmé, z akých skutkových záverov súd vychádzal, ktoré skutočnosti mal za preukázané a ktoré nie, z ktorých výpovedí svedkov vychádzal, z ktorých vyvodil skutkové zistenia odlišné od zistení, z ktorých vychádzal súd prvej inštancie a vôbec nie je právne odôvodnené (čo i len v jednom závere), ide o procesne nesprávne rozhodnutie. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. je potom nepreskúmateľný a účastníkovi je takýmto rozhodnutím odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko nemá možnosť v dovolacom konaní náležite argumentovať.

40. V preskúmvanej veci odvolací súd, ktorý konal o odvolaní oboch účastníkov konania, na rozdiel od súdu prvej inštancie (podľa ktorého sa žalovaná bezdôvodne obohatila), dospel k odlišnému právnomu záveru, preto výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým žalobe vyhovel, zmenil tak, že žalobu zamietol. V prípade dovolaním napadnutého rozsudku nie je z jeho odôvodnenia možné zistiť, ktoré z vykonaných dôkazov mu slúžili ako podklad pre rozhodnutie a akými úvahami sa pri hodnotení týchto dôkazov spravoval, ako sa vyporiadal s inštitútom bezdôvodného obohatenia, najmä však nie je možné zistiť, podľa ktorého ustanovenia príslušného zákona vec právne posúdil, keď podľa odôvodnenia rozsudku do úvahy prichádzajú dva dôvody pre zamietnutie žaloby. Nie je možné preskúmať správnosť postupu odvolacieho súdu, keďže na jednej strane odvolací súd tvrdí, že žalovaná nie je v predmetnej veci pasívne legitimovaná, na druhej strane zároveň tvrdí, že i v prípade jej pasívnej legitimácie bolo potrebné žalobu zamietnuť, pretože spoluvlastníci nehnuteľnosti si mohli ponechať podiel žalobcu z predaja nehnuteľnosti. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu okrem doslovného opísania odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie (2 až 8 strana rozsudku) obsahuje len vzájomne si odporujúcu argumentáciu pre zamietnutie žaloby, keď 1/ „podľa názoru odvolacieho súdu“ sa žalovaná nemohla bezdôvodne obohatiť, preto nie je pasívne legitimovaná v spore a 2/ existenciou dohody, že spoluvlastníci (ktorí nie sú účastníkmi sporu - pozn. dovolacieho súdu) si mohli finančné prostriedky

patriace žalobcovi ponechať (započítať), pretože „takáto dohoda podľa názoru odvolacieho súdu nie je v rozpore so žiadnym ustanovením Občianskeho zákonníka“. To všetko bez akéhokoľvek právneho posúdenia, keďže odvolací súd v odôvodnení rozsudku odkázal len na § 31 Občianskeho zákonníka (por. druhý odsek na č. 1. 11 rozsudku). Takáto rozpornosť záverov odvolacieho súdu, nezodpovedania otázky o aký vzťah išlo medzi žalobcom a žalovanou, a absolútna absencia právneho posúdenia veci spôsobuje nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku.

41. Dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že žalobca je povinný žalobou uplatnený nárok (iba) skutkovo vymedziť. Právne posúdenie zistených skutkových okolností a ich podradenie pod určitú právnu normu je úlohou súdu („iura novit curia“). Pokiaľ súd rozhoduje o nároku na plnenie na základe skutkových okolností, so zreteľom na povahu ktorých alebo spôsob opísania ktorých prichádza do úvahy možnosť podradenia žalobou uplatneného nároku pod inú hmotnoprávnu normu, než je uvedená v žalobe, musí vec právne posúdiť podľa zodpovedajúcej normy bez ohľadu na to, či je v žalobe uvedený (alebo správne uvedený) právny dôvod požadovaného plnenia. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je možné zistiť, podľa ktorej právnej normy odvolací súd vec posúdil a čo bolo skutočným dôvodom zamietnutia žaloby.

42. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie zmeňujúceho výroku rozhodnutia odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a zmätočné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom (čo zakladá vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne a existencia tejto vady konania sama osebe je natoľko závažná, že v dôsledku nej nemôže obstať zmeňujúci výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd neskúmal existenciu iných väd konania namietaných dovolateľom v dovolaní a neposudzoval jeho správnosť z iných hľadísk.

43. V okolnostiach preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu (v časti v ktorej zmenil rozsudok súdu prvej inštancie) vykazuje znaky relevantné z hľadiska namietaj vady podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Rešpektujúc právne účinky podaného dovolania, ktoré v konaní nastali, dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti, ako aj v súvisiacich výrokoch o súdnom poplatku a náhrade trov konania a vec mu vrátil v tomto rozsahu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1a §450 C.s.p.).

44. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

45. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.